

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE
APLINKOJE ĮSTATYMO NR. XI-1425 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-4053 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO
SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE ĮSTATYMO NR. XI-1425 4 IR 11 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-4109**

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. rugsėjo 17 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-412, Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutaria:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4053 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-4053) tikslui – suteikti didesnę apsaugą asmenims, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje ir apsaugoti juos nuo sukeliamų mirčių panaudojus šaunamuosius ginklus rizikos, tačiau nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms, pagal kurias asmenims, kuriems buvo skirtas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis (toliau – apsaugos orderis), leidimas laikyti ginklus ar leidimas nešiotis ginklus (toliau – leidimas ginklui) būtų neišduodamas arba panaikinamas 3 metams nuo apsaugos orderio galiojimo pradžios. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo (toliau – ANSAAĮ) 2 straipsnio 1 dalį apsaugos orderis yra prevencinė apsaugos priemonė, skirta smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui apsaugoti, taip pat į tai, kad apsaugos orderis yra skiriamas tik 15 dienų laikotarpiui (ANSAAĮ 8 straipsnio 2 dalis) ir skiriamas tik tuomet, kai įvykio dėl smurto artimoje aplinkoje metu nenustatomi nusikalstamos veikos požymiai (ANSAAĮ 12 straipsnio 1 dalies 2 punktą), apsaugos orderio skyrimas neturi sąlygoti tokių ilgalaikių baudžiamojo pobūdžio pasekmių kaip leidimo ginklui (specialiosios teisės) panaikinimas ar neišdavimas 3 metams, t. y. Įstatymo projekte Nr. XIVP-4053 siūlomos teisinio reglamentavimo priemonės (leidimo ginklui neišdavimas arba panaikinimas 3 metams) yra neproporcingos ir nedera su apsaugos orderio, kaip laikinos prevencinės priemonės, kurios esmė yra ne nubausti, o suvaldyti smurto artimoje aplinkoje riziką, taikymu. Atsižvelgus į tai, kad nurodytam Įstatymo projekto Nr. XIVP-4053 tikslui pasiekti kaip efektyvios priemonės pakaktų leidimo ginklui galiojimo sustabdymo, o ne panaikinimo, instituto, Įstatymo projektas XIVP-4053 neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje nurodyto teisėkūros proporcingumo principo, pagal kurį pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti.

2. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 4 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-4109 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-4109), tačiau siūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

2.1. Keičiamo ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 2 punkte turi būti nustatyti tik su smurto artimoje aplinkoje atvejais susiję, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme neapibrėžti leidimų ginklui neišdavimo ir galiojimo panaikinimo pagrindai ir atsisakyta Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo reguliavimą pakartojančių nuostatų. Įstatymo projektu Nr. XIVP-4109 siūloma ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 2 punkto redakcija, nustatanti, kad leidimas ginklui panaikinamas, kai asmeniui priimtas apkaltinamasis teismo nuosprendis ar teismo sprendimu asmuo atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės dėl nusikalstamos veikos, susijusios su smurtu artimoje aplinkoje, atkartoja Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 18 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktų nuostatas dėl asmenų, kurie siekia ar turi leidimus ginklui, nepriekaištingos reputacijos, todėl jų nėra tikslinga kartoti.

2.2. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio nutarimo 1 punkte, laikantis nuoseklumo ir teisės normų tarpusavio suderinamumo, turi būti atsisakyta Įstatymo projektu Nr. XIVP-4109 siūlomos ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 2 punkto nuostatos „asmenims, kuriems skirtas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderis, leidimas laikyti ginklus ar leidimas nešiotis ginklus neišduodamas, o išduoto leidimo galiojimas apribojamas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio galiojimo laikotarpiui ir trijų mėnesių laikotarpiui nuo paskutinės paskirto apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio galiojimo dienos“, kuri savo esme yra leidimo ginklui galiojimo sustabdymo, o ne panaikinimo ar neišdavimo pagrindas.

2.3. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta šio nutarimo 2.1 ir 2.2 papunkčiuose, keičiamas ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 2 punktas turi būti išdėstytas taip:

„2) Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nustatyta tvarka neišduoda leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus arba šiuos leidimus panaikina asmenims, dėl kurių policija turi duomenų, kad jie gali kelti ar kelia grėsmę artimai aplinkai. Tokiu atveju policijos įstaiga nurodo leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus neišdavimo ar panaikinimo motyvus;“.

2.4. Pagal siūlomą naują ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 3 punktą nustatomas pagrindas policijos pareigūnams paimti iš asmens, dėl kurio galimai priešingų nustatytai tvarkai veiksmų gautas pranešimas (toliau – pažeidėjas), jam nuosavybės teise priklausančius ginklus, kai reaguojant į pranešimus dėl smurto artimoje aplinkoje yra nustatoma, kad jis turi išduotą leidimą ginklui. Tačiau toks siūlomas reglamentavimas yra nepakankamas, nes pažeidėjas, turėdamas galiojantį leidimą ginklui, gali teisėtai įsigyti naują ginklą.

2.5. Siūlomoje ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 3 punkto redakcijoje numatoma, kad sprendimas tiek dėl leidimų galiojimo sustabdymo panaikinimo, tiek ir dėl ginklų grąžinimo būtų priimamas tik asmeniui privalomai išklausus smurtinio elgesio keitimo programą (mokymus), todėl su šiuo veiksmu turi būti susietas leidimo galiojimo sustabdymo panaikinimas ir ginklų grąžinimas. Papildomai turi būti numatytas terminas, tiesiogiai susietas su vidutine smurtinio elgesio keitimo programos (mokymų) trukme, taip siekiant išvengti galimų piktnaudžiavimo smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programos (mokymų) turiniu ir trukme atvejų, kai norima greičiau panaikinti leidimo ginklui galiojimo sustabdymą ir atgauti paimtus ginklus.

2.6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio nutarimo 2.5 ir 2.6 papunkčiuose, į tai, kad ANSAAĮ yra specialusis teisės aktas, reglamentuojantis procesą išimtinai smurto artimoje aplinkoje atvejais, kad apsaugos orderis yra prevencinė apsaugos priemonė, bei siekiant proporcingo ir racionalaus proceso, siūlomas naujas ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 3 punktas turi būti išdėstytas taip:

„3) nustačiusi, kad pavojų keliantis asmuo, kuriam skirtas apsaugos nuo smurto orderis, turi išduotą leidimą laikyti ar leidimą nešiotis ginklus, paima šiam asmeniui nuosavybės teise priklausančius ginklus ir sustabdo leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus galiojimą. Ginklai grąžinami ir leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus galiojimo sustabdymas panaikinamas ne anksčiau nei po šešių mėnesių nuo apsaugos nuo smurto orderio skyrimo ir tik asmeniui privalomai išklausus smurtinio elgesio keitimo programą (mokymus) arba policijos įstaigai ar teismui panaikinus apsaugos nuo smurto orderį.“

2.7. Keičiamo ANSAAĮ 11 straipsnio 3 punkte pateiktoje nuorodoje vietoje žodžių „šio įstatymo 8 straipsnio 4 dalies 3 punkte nurodytu atveju“ turi būti rašoma „šio įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 3 punkte nurodytu atveju“.

2.8. Siekiant užtikrinti sklandų ANSAAĮ pakeitimų praktinį įgyvendinimą ir savivaldybių biudžetų planavimą, atsižvelgiant į tai, kad, įtvirtinus sąlygą dėl privalomo smurtinio elgesio keitimo programų lankymo, savivaldybėms reikės suplanuoti ir įsivertinti smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programos įgyvendinimo lėšas, turi būti nukeltas Įstatymo projekto Nr. XIVP-4109 įsigaliojimo terminas ir nurodoma įsigaliojimo data 2025 m. liepos 1 d.

2.9. Įvertinus tai, kad pagal Įstatymo projekto Nr. XIVP-4109 siūlomą naują ANSAAĮ 4 straipsnio 8 dalies 3 punktą nustatomi ginklo paėmimo bei leidimo ginklui galiojimo sustabdymo pagrindai, o Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo paskirtis, kaip numatyta šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje, yra nustatyti ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų klasifikavimo į kategorijas nuostatas, ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių apyvartos ir jos kontrolės teisinius pagrindus ir subjektų, kurių veikla susijusi su ginklais, ginklų priedėliais, šaudmenimis ir jų dalimis, teises ir pareigas, tačiau šiame įstatyme nėra nustatyti ginklo paėmimo, kai tai susiję su smurtu artimoje aplinkoje, ir leidimų ginklui galiojimo sustabdymo pagrindai, laikantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje numatyto sistemiškumo principo, būtina suderinti keičiamo ANSAAĮ ir Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nuostatas, reglamentuojančias ginklų paėmimo, leidimo ginklui galiojimo sustabdymo pagrindus. Todėl kartu su Įstatymo projektu Nr. XIVP-4109 turi būti teikiamas ir svarstomas Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo projektas, kuriuo šis įstatymas turi būti koreguojamas šiais aspektais:

2.9.1. XII skyriaus ir 41 straipsnio pavadinimai turi būti papildyti žodžiais „leidimų nešiotis ginklus ir leidimų laikyti ginklus galiojimo sustabdymas“;

2.9.2. 41 straipsnio 1 dalis turi būti papildyta nauju 10 punktu, numatant jame nuostatą „Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 2 ir 3 punkte nustatytais atvejais“;

2.9.3. turi būti patikslinta 41 straipsnio 6 dalis ją išdėstant taip:

„6. Šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytais atvejais ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys, taip pat ginklų pažymėjimai paimami ir leidimo nešiotis ginklus ar leidimo laikyti ginklus galiojimas sustabdomas iki ikiteisminio tyrimo ar baudžiamosios bylos nutraukimo arba išteisinamojo nuosprendžio priėmimo Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka ir atitinkamo sprendimo dėl ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių, taip pat ginklų pažymėjimų grąžinimo. Šio straipsnio 1 dalies 6, 7, 9 ir 10 punktuose nurodytais atvejais ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys, taip pat ginklų pažymėjimai paimami ir leidimo nešiotis ginklus ar leidimo laikyti ginklus galiojimas sustabdomas, kol bus priimtas atitinkamas sprendimas dėl leidimo laikyti ginklus ar leidimo nešiotis ginklus galiojimo panaikinimo ar ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių, taip pat

ginklų pažymėjimų grąžinimo. Tais atvejais, kai ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys, taip pat ginklų pažymėjimai buvo paimti pasibaigus atitinkamo leidimo galiojimo laikui, tačiau jo galiojimo terminas buvo pratęstas, ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys, jų dalys, taip pat ginklų pažymėjimai grąžinami jų savininkui.“

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras